

Nr 278 Bihang till Malmö stadsfullmäktiges protokoll. 1946

Om utnyttjande av vatten i Klagshamns kalkbrott för vattenverkets räkning.

Till stadsfullmäktige i Malmö.

Intill dess vatten kan tillföras staden från vattentäkten i Vomb, vilken beräknas kunna ske först mot slutet av år 1948, nödgas man anskaffa vatten till staden från annat håll.

En uppgjord beräkning har visat, att vattenförbrukningen successivt stiger och år 1948 kan väntas komma att med ca 29 % överstiga förbrukningen år 1939.

Från stadens nuvarande grundvattentäkt i Grevie, där vatten tages från den s. k. Alnarpsströmmen kan – på grund av olika förhållanden – ej uttagas nämnvärt mera vatten per år än vad som uttogs 1939.

För att möta det ökade behovet av vatten har för den skull vidtagits olika åtgärder. I Bulltofta har utförts tre djuprörbrunnar och en reservrörbrunn för uttagande av vatten i kalkgrunden. (Se Bih. nr 183/1943 och nr 268/245 sid. 101.) Ett provisoriskt vattenverk har anlagts vid kalkbrottet i Limhamn för tillgodogörande av där befintligt överskottsvatten. (Se Bih. nr 87/1944.) Å stadens egendom Katrinetorp utföres för närvarande ett provisoriskt vattenverk, vid vilket utnyttjas grundvatten från där utförda djuprörbrunnar. (Se Bih. nr 288/1944 och 89/1946.) Slutligen pågå arbeten med provborring i Grevie för erhållande av vatten från kalklagren under Alnarpsströmmen. (Se Bih. nr 268/1945 sid. 101.)

Genom dessa olika åtgärdert har man beräknat kunna erhålla så stort tillskott av vatten per år, att det jämte vattnet från Alnarpsströmmen ungefär skulle täcka det intill Vombverkets igångsättande erforderliga vattenbehovet.

Intill sagda tid kommer emellertid praktiskt taget icke att finnas någon som helst reserv. Härtill kommer, att de företagna provborringarna ned i kalkberget i Grevie hittills icke visat sig giva ens tillnärmelsevis de resultat, man väntat. Man hade räknat med att genom borringar ned i kalkberget kunna erhålla ett vattentillskott utgörande ca 8 % av 1939 års förbrukning. Slutligen måste man med hänsyn till den aktuella situationen i fråga om tillgång på arbetskraft och material, vilken situation man ej vågar räkna med skall förändras till det bättre, vara beredd på att ledningsarbetet mellan Malmö och Vomb möjligen ej kan slutföras inom den tid, som beräknats. Det är för den skull att befara, att vattentillförseln till förbrukarna under vissa tider kan bli otillräcklig.

På grund av de angivna omständigheterna har avdelningen undersökt de möjligheter, som föreligga att anskaffa för vattentillförseln nödig reserv till staden. Det har därvid visat sig, att den lämpligaste lösningen skulle vara att utnyttja vattnet i det nerlagda kalkbrottet vid Klagshamn.

I detta kalkbrott finnes en vattenmängd om ca 2.5 miljoner m³. Om vattenståndet sänkes, bör ca 0.5 miljoner m³ tillrinna per år. Om vatten endast tages några år, är det möjligt, att från kalkbrottet uttaga över en miljon m³ vatten om året. Denna kvantitet motsvara ca 10 % av Grevieverkets kapacitet år 1939.

Beskafenheten av vattnet i Klagshamn är ej den allra bästa, men det är dock användbart. Torrsubstansen är så hög som 1,119 mg per liter, vilket är ungefär dubbelt så mycket som motsvarande värde för annat av staden använt vatten. Hårdhetsgraden är 28.7 mot 19,9 i Limhamnsvattnet och 15.3 i Grevievattnet. Klorhalten är 224 mg per liter mot 66 i Limhamnsvattnet och 76 i Grevievattnet. Vad detta innebär framgår därav, att i anvisningar från medicinalstyrelsen 300 mg per liter anges som högsta tillåtna klorhalt i vatten, avsett för hushållsförbrukning. Sulfathalten är även hög, 368 mg per liter mot 94 i Limhamnsvattnet och endast 6 i Grevievattnet. Ifråga om övriga på vattnets egenskaper inverkan ämnen avviker ej Klagshamnsvattnet nämnvärt från annat av staden använt vatten. Vattnet i Klagshamn användes för hushållsförbrukning av de personer, som bo inom Klagshamns fabriksområde. Om vattnet från Klagshamn blandas med det

från Limhamn i exempelvis proportionen 1:1, inträder en avsevärd förbättring, i det att de ovan angivna höga värdena högst väsentligt reduceras.

Av vattentillgången i Limhamns kalkbrott använder Skånska Cementaktiebolaget ca 15 liter per sekund för industriändamål. För detta ändamål är klagshamnsvattnet utan vidare användbart. Avdelningen har för den skull utverkat, att staden, om klagshamnsvattnet skall utnyttjas, får taga allt tillgängligt vatten i Limhamns kalkbrott mot att bolaget för industriändamål får erforderlig kvantitet klagshamnsvattnet. Härigenom kan staden räkna med att normalt erhålla 30 l per sek från kalkbrottet i Limhamn, vilken kvantitet uppfodringspumparna kunna taga. Från Klagshamn bör man räkna med att kunna uttaga dels så mycket, som enligt vad nyss sagts levereras till berörda bolag för industriändamål eller ca 15 l per sek och dels ytterligare 30 l per sek att efter uppblandning med limhamnsvattnet tillföras stadens vattenrörnät.

Om vattnet i Klagshamn skall användas, måste det föras till Limhamn genom en tryckledning, som lämpligen bör givas en diameter av 250 mm. Ledningssträckan är ca 5,000 m lång. Kostnaden för ledningen beräknas till totalt 350,000 kr. Pumpverk i Klagshamn väntas draga en kostnad av 40,000 kr. Till Limhamns vattenverk måste anskaffas ytterligare en högtryckspump för vattnets införande i rörnätet. Kostnaden härför beräknas till 20,000 kr. Om till dessa beräknade kostnader lägges ett belopp om 40,000 kr för oförutsedda behov, skulle för hela anläggningen erfordras ett sammanlagt belopp av 45,000 kr.

Då Klagshamnsvattnet endast skulle behöva användas såsom reserv, har det ej varit möjligt att uppgöra någon hållbar kalkyl rörande räntabiliteten av de utlägg, som fordras för att utnyttja vattnet. Avdelningen kan dock nämna, att om man från Klagshamn skulle uttaga maximalt 3,000,000 m³ vatten och man räknar med att staden erhåller i genomsnitt 15 öre per m³, skulle staden i vattenavgifter erhålla 45,000 kr. I detta tänkta fall, som torde vara det bästa möjliga, skulle staden få sina anläggningskostnader, men ej sina driftkostnader täckta. Emellertid är att märka, att den utlagda ledningen sedermera kunde användas för vattentillförseln till Klagshamn m. fl. orter.

Företagna undersökningar hava givit vid handen, att om anslag beviljas avdelningen för ändamålet på stadsfullmäktiges sammanträde instundande september, kan man räkna med att erforderliga anläggningsarbeten skola kunna utföras inom sådan tid, att vattnet från Klagshamn kan tillgodogöras före utgången av år 1947.

Ehuru den kostnad, som är förenad med utläggande av ledning och anläggande av pumpverk för utnyttjande av Klagshamnsvattnet måste anses hög och vattnet ej är av den bästa beskaffenhet, samt oaktat avdelningen hyser tveksamhet, om det är alldeles oundgängligt med en dylik reserv, har avdelningen likväl inför den förefintliga risken, som finnes för bristande vattentillgång i staden, ansett sig icke kunna stå till svars att icke förelägga stadsfullmäktige förslag om utnyttjande av vattentillgången i Klagshamn.

Avdelningen har för den skull inlett förhandlingar med ägaren till Klagshamns kalkbrott Aktiebolaget Laguna i Malmö i syfte att förskaffa staden rätt att utnyttja vattnet i kalkbrottet. Förhandlingarna hava resulterat i här bilagda förslag till avtal (Bil. A).

Rätten att taga vatten avser enligt avtalsförslaget en kvantitet om högst 3 miljoner m³ (under viss omständighet högst 2 miljoner m³) och gäller för tiden intill dess vattenanläggningen i Vomb tages i bruk för vattenförsörjningen i Malmö, dock ej längre än till utgången av år 1949.

Staden har att bekosta alla erforderliga anläggningar och skall, sedan pumpverk utförts och så länge rätten att taga vatten gäller, hålla vattenytan i kalkbrottet vid en nivå av högst -1,5 m i förhållande till Sveriges normalnollplan.

Staden skall vidare enligt avtalsförslaget svara för vissa kostnader, som kunna uppkomma på grund av vattenståndet i kalkbrottet sänkes.

Bolaget har att tillse och svara för att vattnet ej förorenas av dess arrendatorer eller av hos bolaget anställd personal.

Om bolaget så påfordrar, skall staden, sedan den ledning, som fört vattnet från Klagshamn till staden, ej längre erfordras för detta ändamål, utlämna vatten genom ledningen för vattenförsörjningen inom bolagets och Kockums mekaniska verkstads aktiebolags nuvarande område i

Klagshamn. För detta vatten skall sammaavgift erläggas som för vattenlevererat till förbrukare inom staden.

Intill dess att bolaget påfordrar vattentillförsel från staden, får staden hava pumpverket lig-gande i reserv, men därefter tillfaller pumpverkshuset, men ej motorer m. m. bolaget utan ersätt-ning.

Någon avgift för det vatten, staden tager ur kalkbrottet skall ej utgå. Ej heller i övrigt skall utöver vad ovan har angivits ersättning från någondera partens sida till den andra utgivas.

Trots att avdelningen, som nämnts, är tveksam, anser sig avdelningen böra förorda, att staden begagnar sig av den möjlighet, som föreligger att genom utnyttjande av vattnet i Klagshamns kalkbrott säkerställa vattentillförseln till staden intill dess vatten från Vomb kan tillföras staden.

Avdelningen får sålunda anhålla om bemyndigande att på i huvudsak de villkor, som angi-vits i bilagda förslag sluta avtal med Aktiebolaget Laguna om utnyttjande av vatten i Klagshamns kalkbrott samt om anslag med 450,000 kr för utförande av erforderliga anläggningar och utläg-gande av tryckledning mellan Klagshamn och Limhamn.

Under åberopande av det anförda får drätselkammarens andra avdelning hemställa, det stadsfullmäktige ville besluta

att bemyndiga drätselkammarens andra avdelning att med Aktiebolaget Laguna träffa avtal om utnyttjande av vatten i Klagshamns kalkbrott för vattenverkets räkning på i huvud-sak de villkor, som angivits i bilagda avtalsförslag.

att bevilja drätselkammarens andra avdelning anslag med 450,000 kr för utförande av behövlige anläggningar och utläggande av erforderlig rörledning för vattnets utnyttjande samt

att anvisa erforderliga medel.

Malmö den 16 augusti 1946.

På drätselkammarens andra avdelnings vägnar:

N. O. Persson.

Rolf Bruzelius.

Bilagan samt andra nämnders skrivingar i bihanget är inte digitaliserade.